

โครงสร้างหน่วยเชื่อมอนุประโยคในประโยคพหุความ ภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในสำนวนไวยากรณ์ที่ใช้ สอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปไวยากรณ์ที่สร้างประโยคพหุความที่ขยายภาคแสดงด้วยวิเศษณานุประโยคที่ปรากฏหัวข้อในการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N5-N2 จากการศึกษาหนังสือเตรียมสอบ 2 ชุด (7 เล่ม) พบรูปไวยากรณ์ทั้งสิ้น 141 สำนวน เมื่อพิจารณาในฐานะหน่วยเชื่อมอนุประโยคพบว่ามีรูปแบบทั้งสิ้น 12 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดคือ หน่วยเชื่อมอนุประโยคที่เป็นคำนาม รองลงมาคือหน่วยเชื่อมที่มีวลีกริยาอยู่แล้ว และหน่วยเชื่อมคำช่วยสันธานตามลำดับ เมื่อจัดประเภทพบว่ามีจุดที่ควรมีการอธิบายเพิ่มเติม 5 กรณี คือ กรณีหน่วยเชื่อมเป็นคำนาม กรณีหน่วยเชื่อมเป็นคำช่วยเน้นความ กรณีหน่วยเชื่อมที่มีวลีกริยาในตัว กรณีหน่วยเชื่อมที่เกิดร่วมกับนามานุประโยคได้ และกรณีหน่วยเชื่อมที่ถูกย่อรูป

คำ

สำคัญ

ประโยคพหุความ วิเศษณานุประโยค หน่วยเชื่อมอนุประโยค รูปไวยากรณ์ระดับ N5-N2 ชนิดของคำ

A Study of Structure of Conjunctive Units in Japanese Multi-clause Sentences Focusing on Grammatical Sentence Patterns for JLPT

Abstract

This research analyzes the categories of conjunctive units in multi-clause sentences that produce adverbial clauses in Japanese grammatical sentence patterns at the JLPT N5-N2 level. From the survey of 2 series of books (7 books), there are 141 patterns which can be grouped into 12 categories. The most frequently identified patterns were conjunctive nouns, conjunctive verb phrases and conjunctive particles respectively. There are 5 cases that need additional description about the structure: conjunctive nouns, conjunctive intensifiers, conjunctive verb phrases, conjunctive units that co-occur with noun clauses, and conjunctive units that are partially shortened.

Key words

multi-clause sentence, adverbial clause, conjunctive units, N5-N2 level grammatical sentence patterns, part of speech

1. บทนำ

ประโยคพหุความ (複文ในความหมายกว้าง) เป็นคำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เรียกรวมประโยคความรวมและประโยคความซ้อน เกิดขึ้นจากส่วนที่เป็นอนุประโยคหลัก (主節) และอนุประโยครอง (從屬節) ซึ่งในบทความนี้จะศึกษาเฉพาะกรณีทีอนุประโยครองปรากฏอยู่ในส่วนขยายภาคแสดงซึ่งเรียกว่า วิเศษณานุประโยค¹ (連用節 : Adverbial Clause) สำหรับในภาษาญี่ปุ่น วิเศษณานุประโยคอาจมีความหมายครอบคลุมอนุประโยคแรกของประโยคความรวมด้วย (村木2007、前田・大島2014) ดังตัวอย่างประโยคที่(1) เนื่องจากในภาษาญี่ปุ่นไม่มีมีเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการแยกประโยคความซ้อน (複文ในความหมายแคบ) และประโยคความรวม(重文)

(1) ご飯を食べて、うちに帰りましょう。

หากย้อนกลับไปศึกษาของค้ความรู้การศึกษาภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาต่างประเทศหลักของไทย จะพบว่าวิธีการสร้างประโยคพหุความสามารถสร้างได้โดยการเชื่อมด้วยคำสันธานที่ทำหน้าที่คล้ายคำช่วยสันธาน (接続助詞) ในภาษาญี่ปุ่น เช่น but, so, and หรือประพจน์สรรพนาม เช่น when หรือคำบุพบท เช่น before, after, as แสดงให้เห็นว่าการเชื่อมอนุประโยคไม่ได้เชื่อมด้วยคำสันธานอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม ในตำราไวยากรณ์ส่วนใหญ่ในภาษาญี่ปุ่น มักจะเน้นสอนประโยคพหุความที่สร้างขึ้นโดยใช้คำช่วยสันธาน เช่น が、から、ので、たら、ても เป็นต้น บางครั้งมีการสอนคำนามประเภท形式名詞 เช่น 時、ため โดยเน้นให้จำเป็นรูปประโยคไปใช้ หลีกเลียงที่จะระบุชนิดของคำที่นำมาใช้เชื่อมความทำให้เกิดความสับสน เช่น เข้าใจว่า ため คือ から、ので เพราะมีความหมายว่า “เพราะว่า” เหมือนกัน ทำให้ใช้วิธีเปลี่ยน 雨だから、雨なのでเป็น *雨だため、*雨なため หรือไม่เข้าใจว่าประโยค (2) ที่ระบุข้างล่าง เหตุใดจึงใช้ 「にしたらって」 กับกริยาได้เลย ทั้งที่คำช่วย 「に」

ควรจะวางหลังคำนาม

(2) 北へ行くにしたらって、紅葉は早くなる。

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งใจจะรวบรวมสำนวนไวยากรณ์ที่ใช้สร้างประโยคพหุความทั้งหมด มาพิจารณาโครงสร้างการเชื่อมอนุประโยครองกับอนุประโยคหลักในภาษาญี่ปุ่นมีรูปแบบใดบ้าง โดยจัดกลุ่มสำนวนไวยากรณ์เหล่านี้ในฐานะ “หน่วยเชื่อมอนุประโยค” เช่นเดียวกับคำช่วยสันธาน และเพื่อให้เกิดการนำไปใช้งานได้ในเบื้องต้น ในงานวิจัยนี้จึงจะทำการสำรวจประโยคพหุความที่ปรากฏในรูปประโยคที่ถูกนำไปทดสอบในการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น (Japanese Language Proficiency Test : JLPT) ตั้งแต่ระดับ N5 ไปถึงระดับ N2 เนื่องจากถือเป็นกรอบประโยคขั้นพื้นฐานที่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นจะต้องใช้เป็น และเมื่อจัดกลุ่มแล้วจะศึกษาแนวทางในการอธิบายโครงสร้างหน่วยเชื่อมอนุประโยคเพื่อใช้ในการเรียนการสอนต่อไป สำหรับระดับ N1 นั้นเนื่องจากมีจำนวนรูปประโยคพหุความที่ซับซ้อนและมีจำนวนมาก แต่อาจไม่ได้ใช้งานบ่อย จึงยังไม่นำมาวิเคราะห์ร่วมในงานครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อแบ่งประเภทหน่วยเชื่อมอนุประโยคในประโยคพหุความภาษาญี่ปุ่นตามเกณฑ์ชนิดของคำ อันนำไปสู่การแก้ปัญหาในการใช้งาน

3. ปรัชญาวรรณกรรม

ประโยคพหุความตามปกติมักจะใช้คำช่วยสันธาน (接続助詞) เป็นหน่วยเชื่อมอนุประโยค กรณีดังกล่าวมักจะถือว่าอนุประโยคที่อยู่หน้าคำช่วยสันธานเป็นวิเศษณานุประโยค (連用節)

南 (1974) เรียกส่วนที่เป็นวิเศษณานุประโยคนี้ว่า 「從屬句」 และทำการแบ่งประเภทคำช่วยสันธาน

¹ นอกเหนือจากวิเศษณานุประโยคแล้ว ยังมีคุณานุประโยค (連体節) ที่เป็นอนุประโยคขยายคำนาม เช่น また会える日まで待ちます。และนามานุประโยค (引用節) ที่เป็นอนุประโยคแทนคำนาม เช่น いいかどうか分からない。

ตามลำดับความเป็นเอกเทศ (自律性) น้อยไปหามาก เช่น คำช่วยสันธาน「ながら」(ในระหว่างที่...ไปพลาง) จัดว่ามีความเป็นเอกเทศน้อย เพราะประธานของอนุประโยคทั้งสองต้องเป็นตัวเดียวกัน อนุประโยครองใช้หน่วยทางไวยากรณ์ร่วมกับอนุประโยคหลักจำนวนมาก ถือเป็นประเภท A คำช่วยสันธาน「のに」(ทั้งๆที่...)「たら」(ถ้า...) มีความเป็นเอกเทศปานกลาง ประธานของอนุประโยคทั้งสองเป็นคนละตัวได้ โดยปกติไม่นิยมแทรกหน่วยทางไวยากรณ์ที่แสดงความรู้สึกในอนุประโยครอง ถือเป็นประเภท B และคำช่วยสันธาน「から」(เพราะว่า...)「が」(แต่...) มีความเป็นเอกเทศสูง ประธานของอนุประโยคทั้งสองเป็นคนละตัวได้ สามารถตัดจบประโยค โดยละอนุประโยคหลังได้ และสามารถแทรกคำแสดงความรู้สึกในอนุประโยครองได้ ถือเป็นประเภท C อย่างไรก็ตามงานของ 南 พุดถึงคำช่วยสันธานเท่านั้น

北條(1989) อธิบายโครงสร้างประโยคความซ้อน โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วิเศษณานุประโยค (連用修飾節) และคุณานุประโยค (連体修飾節) สำหรับวิเศษณานุประโยค จะใช้สำนวน 22 ประเภท ดังนี้

1. สำนวนเงื่อนไขชี้หัวข้อ เช่น といえば、なんか
2. สำนวนเงื่อนไขจุดยืน เช่น にしては
3. สำนวนเงื่อนไขปกติ เช่น とすると
4. สำนวนแสดงเหตุผล เช่น ため、だけに、せい
で、ゆえに
5. สำนวนแสดงเป้าหมาย เช่น ために、ように、
には
6. สำนวนแสดงผลลัพธ์ เช่น あげく、上で
7. สำนวนแสดงการเปลี่ยนแปลง เช่น につれて、
にしたがって、にともなって
8. สำนวนแสดงการตอบรับ เช่น に応じて、と
あいまって
9. สำนวนแสดงการเปรียบเทียบ เช่น に比べて、
に反して、にしては
10. สำนวนแสดงการทดแทน เช่น にかわって、

代わりに

11. สำนวนแสดงขั้นตอน เช่น によって、を通じ
て、をきっかけに
12. สำนวนแสดงมาตรฐาน เช่น に基づいて、を
前提に
13. สำนวนแสดงขอบเขต เช่น に限って、を除
いて
14. สำนวนแสดงสภาพ เช่น まま、通りに
15. สำนวนแสดงการเพิ่มความ เช่น に加えて、の
みならず
16. สำนวนแสดงการยกตัวอย่าง เช่น をはじめ、
はおろか
17. สำนวนแสดงการสาธยายตัวอย่าง เช่น であ
れ—であれ、といひ—といひ
18. สำนวนแสดงระดับ เช่น ほど、んばかりに
19. สำนวนแสดงความสัมพันธ์ทางเวลา เช่น を境
に、にわたって
20. สำนวนอื่นๆ เช่น にそなえて、ならでは、ま
でもなく
21. สำนวนเวลา เช่น 際、折、てはじめて、て以
来、おきに
22. สำนวนแย้งความ เช่น 癖に、とはいえ、どこ
ろか、からといって

สำนวนทั้ง 22 ประเภท มีทั้งสิ้น 190 สำนวน หากนับรวมกับหน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันธานที่เกริ่นไว้ก่อนอีก 13 รูป ได้แก่ て、から、し、たり、たら、なら、と、ば、けど・けれども、のに、ては、ても、なんて จะรวมมีรูปสำนวนที่ใช้เชื่อมความ 203 รูปในบทความนี้ แต่ก็มีบางสำนวนที่เป็นที่รู้จักกันอยู่แล้วไม่ได้ถูกนำมาแสดงเป็นตัวอย่าง เช่น が、時、ので

前田 (2009) เรียกหน่วยคำที่ใช้เชื่อมอนุประโยคว่า「接続辞」และแบ่งหน่วยคำ 183 หน่วยที่นำมาศึกษาเหล่านั้นเป็น 11 ประเภทตามความสัมพันธ์ของอนุประโยครองที่มีต่ออนุประโยคหลัก ได้แก่ ประเภทเงื่อนไข เช่น たら、ば、と、ては ประเภทเหตุผล เช่น

ので、から、おかげで、だけに ประเภทเงื่อนไขตรงข้าม เช่นても、たつて、とはいえ ประเภทเหตุกับผลแย้งกัน เช่นのに、くせに、にもかかわらず ประเภทเป้าหมาย เช่นために、ように ประเภทกระทำพร้อมกัน เช่นかたわら、ながら、につれて ประเภทแสดงสภาพ เช่น まま、みたいに、ごとく ประเภทเวลา เช่น 途中、時、まで ประเภทแย้งความ เช่น ところが、ながらも ประเภทตามความ เช่น あげく、うえ、きり ประเภทคู่ขนาน เช่น 一方、反面 และนอกจากนี้ยังมีกลุ่มหน่วยคำที่อยู่นอกกลุ่มที่จัด เป็นการเชื่อมความธรรมดา ได้แก่ て、ず、ないで เป็นต้น

การจัดกลุ่มตามความหมายในการงานวรรณกรรม ทั้งสองนี้ เป็นประโยชน์ต่อการอธิบายความแตกต่างของ หน่วยคำเชื่อมอนุประโยคในแต่ละประเภท ทำให้เข้าใจ ความแตกต่างละเอียดยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ไม่ได้มีการ แยกหน่วยคำเหล่านี้ว่ามีชนิดของคำประเภทใด ซึ่งแม้ว่า จะแก้ไขปัญหาการใช้คำที่เหมาะสมได้ในแง่ความหมาย แต่ก็ยังมีปัญหาการผันรูปภาคแสดงให้เหมาะสมกับชนิด ของคำ (品詞) ที่หน่วยคำเชื่อมชนิดนั้นเป็นหลงเหลือ อยู่ ในบรรดาสำนวนสร้างวิเศษณานุประโยคของ北條 (1989) และหน่วยคำเชื่อมอนุประโยคของ前田 (2009) มีบางคำที่มีความน่าสนใจ เช่น 「に」 ซึ่งแตกต่างจาก คำช่วย 「に」 ตามปกติที่ปรากฏในแบบเรียน ซึ่งอาจ อธิบายได้ว่าเหตุใดจึงสามารถใช้คำกริยาต่อกับ 「に」 ใน สำนวน 「にしたがつて」 ได้เลย นอกจากนี้ยังอาจพบเห็น ได้ในการใช้สำนวน 「には」 แสดงเป้าหมาย

(2) 「本を借りる[には]、貸出カードが必要です。」

อัญญาทุท ชูศรี (2021) แบ่งการสร้างประโยคพหุ ความเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. รูปโครงสร้างประโยคพหุความที่เกิดจากคำ ช่วยแบ่งได้เป็น 2 โครงสร้างย่อยคือ กรณิใช้

คำช่วยสันธาน (接続助詞) เช่น 「するから」 และคำช่วยเน้นความ² (取立助詞) เช่น 「する ほど」

2. รูปโครงสร้างประโยคพหุความที่เกิดจากกลุ่ม คำประพันธ์สรรพนาม เช่น 「するため」
3. รูปโครงสร้างประโยคพหุความที่เกิดจากวลี กริยา แบ่งได้เป็น 3 โครงสร้างย่อย คือ กรณิ เชื่อมกับคำนามเท่านั้น เช่น 「Nに対して」 กรณิเชื่อมกับอนุประโยคได้ เช่น 「するにつれ て、」 และกรณิเชื่อมกับอนุประโยคที่เป็น นามานุประโยค เช่น 「するとしたら」
4. รูปโครงสร้างประโยคพหุความที่เกิดจากการ ย่อส่วนเชื่อมอนุประโยค เช่น 「はともかく」
5. รูปโครงสร้างประโยคพหุความที่เกิดจากการ ซ้ำรูปประโยค เช่น 「AするにしてもBするに しても」

จะเห็นได้ว่าในอัญญาทุท (2021) ยังเป็นการแบ่ง ประเภทอย่างหยาบๆ และยังไม่ได้คำนึงถึงความสะดวก ในการนำไปใช้ เช่น ในหน่วยคำเชื่อมที่เป็นคำช่วยนั้น คำช่วยสันธาน และคำช่วยเน้นความต่างมีรูปแบบการ เกิดร่วมกับชนิดของคำที่ต่างกัน การพิจารณาเป็นกลุ่ม เดียวกันก็ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการนำไปใช้ เช่น

- (3) 3.1 大人だ[から]、泣いてはいけない。
 3.2 汗をかく[から]、タオルを用意しておいた 方がい。
 * 3.3 お金持ちだ[ほど]お金を使わない。
 3.4 汗をかく[ほど]最近暑い。

จากตัวอย่าง (3) จะเห็นได้ว่าการจับหน่วยเชื่อม อนุประโยคที่เป็นคำช่วยให้อยู่ในประเภทเดียวกัน อาจ ไม่สอดคล้องตลอด ฟังแยกคำช่วยสันธาน กับคำช่วยเน้น ความเป็นคนละกลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์รูปแบบ

² คำช่วยเน้นความ เป็นคำที่อัญญาทุท (2021, น.112) แปลจาก 「取立助詞」 ของ益岡・田窪 (1992) ได้แก่まで、だけ、ばかり、のみ、しか、など、なんか、なんて、ほど、くらい ในไวยากรณ์ดั้งเดิมคำช่วยกลุ่มนี้จะเรียกว่า 「副助詞」 ซึ่งอัญญาทุทแปลไว้ว่า “คำช่วยเสริมบริบท” จะเห็นได้ว่าคำช่วยเหล่านี้สามารถเกิดตามหลังคำกริยาเพื่อสร้างวิเศษณานุ ประโยคได้ทั้งสิ้น ยกเว้นบางคำที่มีรูปสัน เช่น 「やるしかない」 อาจพิจารณา 「しかない」 เป็นส่วนเดิมท้ายและพิจารณาเป็นประโยคความเดียวแทน

หน่วยเชื่อมอนุประโยคในประโยคพหุความเพื่อลดความเข้าใจผิดที่จะเกิดเวลานำไปใช้

4. วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมสำนวนไวยากรณ์ที่สร้างอนุประโยคตั้งแต่ 2 อนุประโยคขึ้นไป จากตำรารวมหัวข้อไวยากรณ์สำหรับการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น ตั้งแต่ระดับ N5 ถึง N2 จากชุด「日本語能力試験 (JLPT)」対策ของสำนักพิมพ์ ASK ทั้งหมด 4 เล่ม และชุด新完全マスター日本語能力試験ของสำนักพิมพ์ 3ANetwork ทั้งหมด 3 เล่ม โดยไม่นับสำนวนที่ซ้ำ รวมทั้งหมด 141 รูปประโยค รายละเอียดจำนวนสำนวนที่ใช้สร้างประโยค

พหุความระบุดังตารางที่ 1

ทั้งนี้ส่วนเชื่อมประโยคพหุความจะพิจารณาจากการปรากฏคำกริยา หรือคำคุณศัพท์เป็นหลัก เช่น

(4) 味が悪い[ばかりか]、店員の態度もひどい。

ในบางกรณีคำกริยาปรากฏในส่วนเชื่อมแทนและยังเป็นที่ถกเถียงกันว่าส่วนเชื่อมดังกล่าวเป็นคำช่วยหรือไม่ก็จะนับรวมมาพิจารณาด้วย เช่น

(5) うちの人に限って、悪いことをするはずがない。

จะเห็นได้ว่าในตัวอย่างที่ (5) อาจพิจารณา 限る เป็นคำกริยาเชื่อมกับてซึ่งถือเป็นคำช่วยสันธาน หรือพิจารณา เป็นคำช่วยประสมตามหลังคำนาม「うちの人」

ตารางที่ 1 จำนวนรูปประโยคที่ใช้สร้างประโยคพหุความ

	ชื่อหนังสือ	จำนวนที่ปรากฏ	จำนวน (ตัดรูปที่ซ้ำ)
1	「日本語能力試験 (JLPT)」対策日本語総まとめN5 (ASK)	8	8
2	「日本語能力試験 (JLPT)」対策日本語総まとめN4文法 (ASK)	14	14
3	「日本語能力試験 (JLPT)」対策日本語総まとめN3文法 (ASK)	28	28
4	「日本語能力試験 (JLPT)」対策日本語総まとめN2文法 (ASK)	70	70
5	新完全マスター文法日本語能力試験N4 (3ANetwork)	16	0
6	新完全マスター文法日本語能力試験N3 (3ANetwork)	23	4
7	新完全マスター文法日本語能力試験N2 (3ANetwork)	83	17
	รวมทั้งสิ้น	357	141

ก็ได้ ในการพิจารณาหน่วยเชื่อมอนุประโยค เนื่องจากจำนวนตัวอย่างประโยคในตำรามิจำกัด ผู้วิจัยจะหาเพิ่มเติมจากการสืบค้นคลังข้อมูลและเว็บไซต์

ความในฐานหน่วยเชื่อมอนุประโยค ได้รูปแบบรวมทั้งสิ้น 12 รูปแบบดังแสดงในตารางที่ 2 ตามลำดับสำนวนไวยากรณ์จากระดับง่ายไปหายาก (N5-N2)

5. ประเภทของหน่วยเชื่อมอนุประโยค

ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มสำนวนที่ใช้สร้างประโยคพหุ

ตารางที่ 2 จำนวนหน่วยเชื่อมอนุประโยคที่พบในแหล่งข้อมูลแบบแยกตามรูปแบบ

	รูปแบบหน่วยเชื่อมอนุประโยค	จำนวนสำนวน
1	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันธาน (接続助詞)	21 (14.89%)
2	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำนาม (形式名詞)	37 (26.24%)
3	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยเน้นความ (取立助詞)	6 (4.26%)
4	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันธานบวกกริยาวิเศษณ์	3 (2.13%)
5	หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีกริยาเชื่อมคำนาม	32 (22.69%)
6	หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีกริยาเชื่อมนามานุประโยค	18 (12.77%)
7	หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีกริยาที่ย่อเหลือคำนามได้	7 (4.96%)
8	หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีภาคแสดงที่เหลือจากการย่อคำช่วยสันธาน	5 (3.55%)
9	หน่วยเชื่อมที่เป็นนามานุประโยคที่เหลือจากการย่อภาคแสดงและคำช่วยสันธาน	2 (1.42%)
10	หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีภาคแสดงที่ย่อเหลือกริยานุเคราะห์	1 (0.71%)
11	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยหรือวลีกริยาที่วางเรียงได้	8 (5.67%)
12	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำปัจจัย (接尾辞)	1 (0.71%)
	รวม	141 (100.00%)

ต่อไปจะขอนำเสนอหน่วยเชื่อมอนุประโยคทั้ง 12 รูปแบบ โดยนำเสนอแผนภาพแสดงการเชื่อมประโยค (พย.) A และ B และความสัมพันธ์กับหน่วยเชื่อม และ สำนวนไวยากรณ์ที่พบในแต่ละระดับ

5.1 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันธาน (接続助詞)
การเชื่อมอนุประโยคด้วยคำช่วยสันธานเป็นลักษณะพื้นฐานที่ผู้เรียนคุ้นชินตั้งแต่ต้น โดยสามารถวางวิเศษณานุประโยคไว้หน้าคำช่วยสันธานได้เลย หน่วยเชื่อมที่พบมีทั้งสิ้น 21 สำนวน

ตารางที่ 3 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันธาน

วิเศษณานุประโยค (พย.A)	คำช่วยสันธาน	อนุประโยคหลัก (พย.B)	
N5	N4	N3	N2
て、から、けれどもが	し、ので、のに、ても、たら、ば、なら、と、ながら	ずに	からこそ、てこそ、てこそ、つつ、からには、ながらも、てまで、ても

ตัวอย่างโครงสร้างบางส่วน

(6) A. กรณียภาคแสดงเป็นคำนาม

冬なのに、あたたかいですね。

B. กรณียภาคแสดงเป็นคำกริยา

あのレストランはいつ行ってももこんでいます。

C. กรณียภาคแสดงเป็นคำคุณศัพท์

必要なので、高くもも買います。

กรณียภาคแสดงของอนุประโยครองเป็นคำนามมีการเชื่อมที่หลากหลาย เช่น 雨 で、雨だから、雨だが、雨なので、雨だったら、雨だと เช่นเดียวกับคำกริยามีทั้งต้องผันเป็น て ก่อน เช่น てももผันเป็นたก่อน เช่น たら ら ผันเป็นรูปปฏิเสธเก่าก่อน เช่น せずに ผันเป็น連用形ก่อนเช่น つって เป็นต้น

(7) 先生と相談しつつ、進路を決めたいと思う。

กรณียภาคแสดงเป็นคำคุณศัพท์ก็มีการผันรูปที่หลากหลายเช่นเดียวกัน โดยภาพรวมการเชื่อมด้วยคำเชื่อมสันธานจึงต้องจดจำรูปแบบการผันเอง คำช่วยสันธานส่วนใหญ่จะต้องเรียนรู้ตั้งแต่ระดับต้นๆ ส่วนในระดับ N2 คำช่วยสันธานส่วนใหญ่มักเป็นคำช่วยที่พ่วงเข้ากับคำช่วยเน้นความ เพื่อเน้นความหมาย ได้แก่ から こそ、てこそ、からには、てまで、てでも、ながらも ซึ่งโดยโครงสร้างการเชื่อมความยังคงอ้างอิงคำช่วย

สันธานหลักเดิม คือ から、て และ ながら ดังตัวอย่าง (8)

(8) 子供がかわいいからこそ、しかるんです。

5.2 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำนาม (形式名詞)

การเชื่อมอนุประโยคด้วยคำนามประเภท 形式名詞 หรือคำนามแต่เพียงรูป แต่เป็นคำเชื่อมหรือทำหน้าที่ทางไวยากรณ์มากกว่าแสดงความหมาย มีพบการใช้เป็นจำนวนมาก อนุประโยคที่อยู่ข้างหน้าคำนามในไวยากรณ์ญี่ปุ่นอาจถือว่าเป็นคุณานุประโยค (連体節) เนื่องจากมองว่าขยาย 形式名詞 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาว่าคำนามประเภทนี้เป็นหน่วยเชื่อมอนุประโยค ก็จะถือว่าภาคแสดงที่อยู่ข้างหน้าเป็นวิเศษณานุประโยคได้ เนื่องจากหน่วยเชื่อมประเภทนี้เป็นคำนาม จึงมีลักษณะการเชื่อมอนุประโยคต่างจากประเภทที่กล่าวมา เช่น ถ้าภาคแสดงของอนุประโยครองเป็นคำคุณศัพท์ な 「嫌だ」 ต้องแปลงเป็น 「嫌なくせに」 หรือ 「嫌であるくせに」 เพราะถือว่าวางอยู่หน้า < せ ซึ่งเป็นคำนามเป็นต้น ถ้าเป็นคำนามต้องใส่ 「の」 หรือ 「である」 เพื่อวางเชื่อมกับหน่วยเชื่อมนี้ได้ ในบางครั้งมีคำช่วยกรก เช่น 「ことから」 และคำช่วยสันธาน เช่น 「ものなら」、「ことなく」 พ่วงท้ายด้วย ในการสำรวจนี้พบหน่วยเชื่อม 37 ส่วนวน

ตารางที่ 4 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำนาม

คุณานุประโยค (พย.A)	คำนาม	อนุประโยคหลัก (พย.B)
---------------------	-------	----------------------

N5	N4	N3	N2
とき 前 後	ため ように 間に まま	いでに、たびに、 最中、とおり、くせに、 わりに、おかげで、 せいで、かわりに、 ところ、うちに、とたん、 反面、一方、ことから	からこそ、てこそ、つつ、 からには、ながらも、 てまで、 てでも

จากการจัดลำดับแบ่งตามระดับความยากง่าย พบว่าการเชื่อมด้วยคำช่วยเน้นความส่วนใหญ่จะปรากฏในการเรียนระดับกลาง-สูง คือ N3-N2 เป็นจำนวนมากโดยมีความหมายคล้ายกัน แต่ใช้ในระดับภาษาที่ต่างกัน เช่นหน่วยเชื่อมระยะเวลา「時」เมื่อขึ้นระดับ N2 จะต้องรู้จัก「折」「際」ซึ่งมีวิธีการใช้งานที่คล้ายคลึงกัน ตัวอย่างคำนามเชื่อมประโยค เช่น

(9) この野菜は、生のままで食べてもおいしいですよ。

(10) コンビニへ行ったついでに、ガリガリ君を買って食べてきた。

(11) 昔ながらの商店街が元気な一方、最近はおしゃれな専門店も増加中です。

แม้ว่าจะจะเป็นหน่วยทางไวยากรณ์แต่ด้วยเดิมเป็นคำนาม หน่วยเชื่อมบางคำจึงนิยมเขียนด้วยอักษรคันจิด้วย เช่น 時、前、後、間、際、通り เป็นต้น แต่บางคำก็ไม่นิยม เช่น ところซึ่งหากเขียนอักษรคันจิ所จะตีความหมายเป็นคำนามปกติแปลว่าสถานที่ นอกจากคำที่พบ

ในหนังสือ คำที่อาจพบในตำราขั้นต้นถึงกลางอย่าง 場合 ก็ถือเป็นหน่วยเชื่อมประเภท形式名詞ด้วย

5.3 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยเน้นความ (取立助詞)

การเชื่อมอนุประโยคด้วยคำช่วยเน้นความเป็นลักษณะการเชื่อมความที่ผู้เรียนอาจไม่คุ้นชิน เนื่องจากคำช่วยเน้นความ เช่น まで、ほど、くらい、だけโดยปกติจะตามหลังคำนาม ดังที่เราจะสังเกตได้ว่าคำช่วยกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ น่าจะเคยเป็นคำนามมาก่อน จึงสามารถเขียนด้วยอักษรคันจิได้ เช่น 迄、程、位 ในบางครั้งคำช่วยเน้นความเหล่านี้จึงมีกฎการเชื่อมคล้ายคำนาม 形式名詞 เช่น เมื่อลงท้ายด้วยคำคุณศัพท์น่าจะต้องเติมなข้างหน้าเป็น「親切なほど」「親切なだけに」「親切なばかりに」 ส่วน「まで」ไม่ใช้ร่วมกับคำคุณศัพท์ในกลุ่มนี้ได้ นับรวมหน่วยเชื่อมที่พ่วงด้วยคำช่วยการกร (だけに、ばかりに) พบหน่วยเชื่อมรวม 6 สำนวน

ตารางที่ 5 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยเน้นความ

วิเศษณานุประโยค (ปย.A)		คำช่วยเน้นความ	อนุประโยคหลัก (ปย B)
N5	N4	N3	N2
—	まで	ほど、くらい だけ	だけに、ばかりに

จากการจัดลำดับแบ่งตามระดับความยากง่าย พบว่าการเชื่อมด้วยคำช่วยเน้นความส่วนใหญ่จะปรากฏในการเรียนระดับกลาง-สูง คือ N3-N2 ดังตัวอย่างที่ปรากฏต่อไปนี้

(12) 製品ができるまで待っています。

(13) あきるほど食べた。

(14) このバッグは安いだけにすぐに壊れてしまった。

(15) 英語の先生が嫌いなばかりに、英語も嫌いになってしまった。

5.4 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันธานบวกกริยาวิเศษณ์ (接続助詞と副詞の語句)

เดิมการเชื่อมอนุประโยคในลักษณะนี้ น่าจะเป็นคำช่วยสันธานดั้งเดิมคือ「と」「て」แต่มีการพ่วงคำกริยาวิเศษณ์ซึ่งขยายอนุประโยคข้างหลังจนกลายเป็นสำนวน ในระดับ N3-N2 พบหน่วยเชื่อม 3 สำนวน

ตารางที่ 6 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันธานบวกกริยาวิเศษณ์

วิเศษณานุประโยค (ปย.A)	คำช่วยสันธาน+กริยาวิเศษณ์	อนุประโยคหลัก (ปย B)
------------------------	---------------------------	----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	てはじめて	とともに て以来

(16) 歌舞伎を見てはじめて、日本文化に興味を持った。

(18) 家族とともに来日した。(※ไม่ใช่ประโยคพหุความ)

(17) 自動車が普及するとともに、事故も増加した。

5.5 หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีกริยาเชื่อมคำนาม

(名詞に後続する動詞句)

เนื่องจากหน่วยเชื่อมดังกล่าวมีความหมายอธิบายการกระทำ จึงปรากฏร่วมกับคำกริยาเท่านั้น อย่างไรก็ตามพบว่าในตำราได้สอนกรณีใช้คำนามร่วมกับ「とともに」ในกรณีดังกล่าวถือว่า「と」เป็นคำช่วยการก ไม่ใช่คำช่วยสันธาน จึงถือว่าเป็นเพียงวลีนามตามด้วยคำกริยาวิเศษณ์ ไม่ใช่วิเศษณานุประโยค ดังตัวอย่างที่ (18)

การเชื่อมอนุประโยคในลักษณะนี้เป็นการเชื่อมโดยใช้วลีกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำช่วยการก「と」「に」「を」「から」และเพิ่มคำช่วยสันธานเพื่อเปลี่ยนให้ทั้งหมดเป็นวิเศษณานุประโยค เนื่องจากคำช่วยดังกล่าวเป็นคำช่วยการก หน่วยที่อยู่ข้างหน้าจึงเป็นได้เพียงคำนามเท่านั้น ไม่สามารถใช้ออนุประโยคได้

ตารางที่ 7 หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีกริยาเชื่อมคำนาม

นามวลี	กริยา (ปย.A) + คำช่วยสันธาน	อนุประโยคหลัก (ปย B)
--------	-----------------------------	----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	に関して、 によれば、 によって、 として、 に比べて、 に対して、 にかけて	にしたら、にともなって、に反して、 に限って、に依って、により、につき、 にあたって、にそって、にききだち、 にわたって、に際して、に限らず、 にかかわって、に基づいて、に応じて、 において、からいうと、からすると、 から見ると、をめぐって、をこめて、 を問わず、を通じて、もかまわず

หน่วยเชื่อมประเภทนี้พบในระดับ N3-N2 รวม 32 สำนวน ลักษณะพิเศษของหน่วยเชื่อมนี้คือ หน่วยเชื่อมดังกล่าวทำหน้าที่เป็นภาคแสดงในวิเศษณานุประโยคไปด้วยในตัว อย่างไรก็ตาม เมื่อถูกใช้งานบ่อย หน่วยเชื่อมบาง

ตัวอาจถูกพิจารณาเป็นคำช่วยประสม (複合助詞) เช่น 「によれば」「によって」「として」「にかけて」หากพิจารณาเช่นนี้ วิเศษณานุประโยคนี้จะกลายเป็นวลีนามขยายประโยคเท่านั้น

(19) まじめな長男に対して、次男は遊んでばかりで学校もよく休む。

(20) 天気予報によれば、明日は晴れるらしい。

อย่างไรก็ตาม ในหน่วยเชื่อมบางสำนวนก็ยังมีลักษณะเป็นวิเศษณานูประโยคสูง อาจพิจารณาว่าเป็นการเชื่อมแบบคำช่วยสันธาน โดยกำหนดกริยาที่ใช้เพื่อสร้างความหมายได้เช่นกัน เช่น 「から見ると」、「をこめて」 ในกรณีนี้คำกริยาส่วนใหญ่มีแนวโน้มสามารถใช้อักษรคันจิได้ เนื่องจากมีความเป็นคำทางไวยากรณ์ต่ำ ดังตัวอย่างที่ (21) (22)

(21) 昔の人から見ると、現代人の生活のリズム

は早すぎるかもしれない。

(22) 愛を込めてカードを贈る。

5.6 หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีกริยาเชื่อมนามานูประโยค (引用節に後続する動詞句)

ในการสำรวจพบจำนวนหน่วยเชื่อม 18 สำนวน แยกย่อยรูปแบบเป็น 3 แบบ ในแบบแรกเป็นการเชื่อมอนุประโยคโดยใช้วลีกริยาที่เกิดร่วมกับคำช่วยการกแสดงเนื้อความ 「と」 ได้แก่ 「という」「とずる」「と 思う」 และเพิ่มคำช่วยสันธาน หรือคำช่วยการก เพื่อเปลี่ยนให้ทั้งหมดเป็นอนุประโยค มี 10 สำนวน

ตารางที่ 8 หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีกริยาเชื่อมนามานูประโยค

นามานูประโยค (ปย.A)	に／と／คำช่วยเน้นความ +กริยา + คำช่วยสันธาน	อนุประโยคหลัก (ปย.B)
---------------------	--	----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	というより、 といっても、 としたら	かと思ったら、 としても、となると、 といったら、といえば、 からといって
—	—	—	につれて、にしたがって、 にかかわらず、につけて、 にかかわりなく、 にもにかかわらず
—	—	—	だけあって、のみならず

(23) 暖かいというより暑いぐらいだった。

(24) ドイツに住んでいるからといって、ドイツ語ができるようにはならない。

เนื่องจากในหน่วยเชื่อม มีคำกริยาปรากฏด้วย จึงสามารถพิจารณาอนุประโยคได้ 2 แนวคิด

แนวคิดแรกคือ พิจารณาว่า อนุประโยคหน้า 「と」 (กรณี 「かと思ったら」「からといって」 นับ 「か」「から」 เป็นส่วนหนึ่งของอนุประโยคหน้า 「と」 ด้วย) เป็นส่วนหนึ่งของอนุประโยคหน้า 「と」 ด้วย) เป็นนามานูประโยคย่อยในอนุประโยครอง 「と思った

ら」「といて」「としたら」 โดยหน่วยเชื่อมคือคำช่วยสันธาน 「て」「たら」 เท่านั้น

แนวคิดที่สองคือ การพิจารณาให้รูปประโยคเป็นหน่วยเชื่อม ก็จะถือว่านามานูประโยคเหล่านั้นเป็นอนุประโยครองที่เป็นวิเศษณานูประโยคขยายอนุประโยคหลักที่ตามมาแทน

การพิจารณาอนุประโยคว่าเป็นแบบใดกันแน่ นี้ค่อนข้างมีปัญหาในแง่ของความถี่ กล่าวคือ หากมีการใช้สำนวนนั้นบ่อย เช่น 「からといって」 การถูกทำให้เป็น

คำทางไวยากรณ์ (Grammaticalization) นั่นคือเป็นหน่วยเชื่อมอนุประโยคจะเกิดขึ้นได้ง่ายกว่า ส่วนนที่เกิดไม่บ่อยเช่น 「かと思つたら」 ซึ่งหากเป็นเช่น นั้น อาจพิจารณา 「かと思つたら」 เป็นหน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันธานแทนดังตัวอย่าง (25)

(25) A. 花が咲いたかと思つたら、もう散ってしまった。

B. 花が咲いたかと思つたら、もう散ってしまった。

ในแบบที่สอง เป็นการเชื่อมอนุประโยคแทนคำนาม (นามานูประโยค) ที่เกิดร่วมกับคำช่วยการก 「に」 ด้วย จำนวน 6 ส่วนน ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้เรียนอาจไม่เคยทราบมาก่อนว่าคำช่วย 「に」 สามารถเกิดร่วมกับอนุประโยคที่เป็นนามานูประโยคได้ ไม่จำเป็นต้องเติม 「こと」 หรือ 「の」 เพื่อให้เป็นวลินาม

(26) 年を取るにつれて、体のいろいろな機能が低下する。

(27) 理由が何であるかにかかわらず、一度納入した入学金はお返しできません。

(28) この歌を聞くにつけて、心に希望がわいてくる。

ในการสำรวจครั้งนี้ไม่ปรากฏการอธิบายการใช้คำช่วย 「に」 ร่วมกับนามานูประโยค แต่ใน 北條 (1989) มีระบุส่วนนใกล้เคียงคือ 「には」 แสดงเป้าหมายซึ่งเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นการใช้นามานูประโยคกับคำช่วย 「に」 เช่นเดียวกันดังตัวอย่าง (29) การใช้กรณีเป็นหัวข้อเรื่องเช่นนี้เท่านั้นไม่จำเป็นต้องใส่คำนาม 「の」 เพื่อแปลงเป็นวลินาม เนื่องจากอนุประโยคที่อยู่ข้างหน้าถือเป็นนามานูประโยคจึงเป็นคนละประเภทกับประโยคพหุความที่มีอนุประโยคเป็นวิเศษนามานูประโยคที่กำลังกล่าวถึงในงานชิ้นนี้

(29) 通学するには地下鉄が便利だ。

นอกจากนี้ยังมีส่วนน 「にしても」 ด้วย ดังตัวอย่าง (30) แต่เนื่องจากหน่วยเชื่อมนี้สามารถทำเป็นอนุประโยควางเรียงขนานกันได้ จึงขอจัดเป็นประเภท

ที่ 9 แทน

(30) 最近は残業するにしても上司の許可が必要だ。

ในแบบที่สาม เป็นการเชื่อมอนุประโยคแทนคำนาม (นามานูประโยค) ที่เกิดร่วมกับคำช่วยเน้นความ 「だけ」「のみ」 จำนวน 2 ส่วนน เนื่องจากคำช่วยเน้นความสามารถเกิดร่วมกับคำกริยาได้อยู่แล้วจึงดูไม่ปัญหา อย่างไรก็ตามเนื่องจากหลังคำช่วยยังตามด้วยวลีกริยา ทำให้สามารถพิจารณาโครงสร้างได้สองแนวคิดคือ การพิจารณาทั้งส่วนนเป็นหน่วยเชื่อมอนุประโยคกรณีนี้ อนุประโยคข้างหน้าจะเป็นวิเศษนามานูประโยค เช่น ตัวอย่าง A ใน (31) (32) และอีกแนวทางคือ พิจารณาวลีกริยาเป็นภาคแสดงของอนุประโยครองกรณีนี้หน่วยเชื่อมอนุประโยคจะอยู่ที่คำช่วยสันธาน และส่วนที่อยู่ข้างหน้า 「だけ」「のみ」 จะถือเป็นนามานูประโยคแทน เช่น ตัวอย่าง B ใน (31) (32)

(31) A. 彼は自分でも認めているだけあって、確かにあきっぱい。

B. 彼は自分でも認めているだけあって、確かにあきっぱい。

(32) A. この料理は味が良いのみならず、見た目も美しい。

B. この料理は味が良いのみならず、見た目も美しい。

5.7 หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีภาคแสดงที่เหลืจาก การย่อคำช่วยสันธาน (接続助詞の部分省略された述語句)

ในประเภทนี้ หน่วยเชื่อมจะประกอบด้วยภาคแสดงอยู่แล้ว ส่วนที่จะเติมจึงเป็นเพียงคำนามที่เป็นหัวข้อเปรียบเทียบเท่านั้น ในส่วนท้ายอนุประโยครองตามปกติควรมีคำช่วยสันธานแต่ถูกย่อไป ในการสำรวจพบทั้งสิ้น 5 ส่วนนในระดับ N3-N2 เช่น 「一はもちろん」、「一はともかく」、「一はさておき」 ส่วนที่ถูกย่อไปคือ 「だが」「して」「にして」 ตามลำดับ ซึ่งเป็นส่วนที่เชื่อมกับอนุประโยคหลัก

ตารางที่ 9 หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีภาคแสดงที่เหลือจากการย่อคำช่วยสันธาน

นามวลี	ภาคแสดงที่ย่อคำช่วยสันธาน (ปย. A)	อนุประโยคหลัก (ปย. B)
--------	-----------------------------------	-----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	はもちろん	はもとより、はともかく、 はまだしも、はさておき

(33) 彼は、勉強はもちろんスポーツもよくできる。

(34) うちには、車はもとより自転車もないんです。

5.8 หน่วยเชื่อมที่เป็นนามานุประโยคที่เหลือจากการย่อภาคแสดงและคำช่วยสันธาน (述語及び接続助詞が略されて残された引用節)

ตารางที่ 10 หน่วยเชื่อมที่เป็นนามานุประโยคที่เหลือจากการย่อภาคแสดงและคำช่วยสันธาน

นามานุประโยค (ปย. A)	ส่วนย่อภาคแสดงและคำช่วยสันธาน (ไม่ปรากฏรูป)	อนุประโยคหลัก (ปย. B)
----------------------	---	-----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	ばかりか	どころか

ในประเภทนี้ อนุประโยครองจะตามด้วยคำแสดงความสงสัย ได้แก่ 「ばかりか」 และ 「どころか」 โดยลักษณะการแสดงความสงสัยเช่นนี้จะให้ความหมายว่า “ในขณะที่สงสัยว่าเป็นเช่นนั้นหรือไม่ แท้จริงแล้ว...” ตัวอย่างเช่น

(35) 味が悪いばかりか、店員の態度もひどい。

(36) 健康になるどころか 体壊しちゃうよ。

ตามปกติควรพูดประโยคที่ (35)(36) เป็น 「味が悪いばかりかと思ったら、実は店員の態度もひどい。」 「健康になるところかと迷っていたら、実は体壊しちゃうよ」 ในสำนวนนี้ ส่วนที่น่าจะเป็นกริยาหลักของอนุประโยค

รองรวมทั้งคำช่วยสันธานว่า 「と思ったら」「と迷っていたら」 ถูกละไว้

5.9 หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีกริยาที่ย่อเหลือค่านามได้ (名詞句に省略できる動詞句)

การเชื่อมในลักษณะนี้เป็นการใช้วลีกริยาในหน่วยเชื่อมเป็นภาคแสดงจึงเชื่อมเข้ากับค่านามเท่านั้นเหมือนประเภทที่ 7 อย่างไรก็ตาม เราสามารถละกริยา 「して」 ได้ เช่น 「をはじめとして」 เป็น 「をはじめ」「を中心にして」 เป็น 「を中心に」 เป็นต้น ในการสำรวจนี้พบหน่วยเชื่อม 7 สำนวนในระดับ N2

ตารางที่ 11 หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีกริยาที่ย่อเหลือคำนามได้

นามวลี	นาม+ に／として (สามารถย่อได้)	อนุประโยคหลัก (ปย B)
--------	------------------------------	----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	—	は抜きにして、をはじめ、 を中心に、を頼りに、 をもとに、をきっかけに、 を契機として

เมื่อละกริยาแล้วจะเหลือเพียงคำนามเท่านั้น ทำให้
ดูเหมือนวลีที่ไม่มีส่วนเชื่อมกับอนุประโยคหลัก

กรณี 「を契機として」 สามารถย่อเป็น 「を契機
に」 ได้

- (37) 東京を中心に関東地方は台風の影響で風が
強くなっています。
(38) 昨年の事故を契機として、安全対策が強化
された。

5.10 หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีภาคแสดงที่ย่อเหลือ
กริยานุเคราะห์ (助動詞に残された述語句)

ตารางที่ 12 หน่วยเชื่อมที่เป็นวลีภาคแสดงที่ย่อเหลือกริยานุเคราะห์

วิเศษณานุประโยค (ปย.A)	ภาคแสดง (ปรากฏเพียงกริยานุ เคราะห์) + คำช่วยสันธาน	อนุประโยคหลัก (ปย B)
---------------------------	---	----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	—	てからでない

หน่วยเชื่อมความประเภสุดท้ายนี้มีลักษณะคล้าย
ประเภทที่ 7 ที่ปรากฏภาคแสดงในหน่วยเชื่อมและมี
คำช่วยสันธานสำหรับเชื่อมกับอนุประโยคหลัก แต่ต่าง
กันที่ภาคแสดงไม่ใช่วลีกริยาแต่เป็นคำกริยานุเคราะห์
ซึ่งย่อส่วนคำนาม 「てから (すること) でない」と
อย่างไรก็ตามส่วนที่เติมข้างหน้าก็เป็นอนุประโยครอง
ของอนุประโยครองอีกทีโดยมีคำช่วยสันธาน 「てから」
เชื่อมแบบตัวอย่าง (39) A. แต่หากพิจารณาว่าหน่วยเชื่อม
นี้เป็นเหมือนคำช่วยสันธาน 1 ตัวแบบตัวอย่าง (39) B. ก็
จะมีประโยคความซ้อนเพียงชั้นเดียว ทำให้สะดวกขึ้น
เนื่องจาก 「てから」 ใช้แสดงลำดับเวลาของการกระทำ
ส่วนหน้าของอนุประโยคจะเป็นคำกริยาเท่านั้น

- (39) A. 手続きし^てから (すること) でない^と、
図書館の本は借りられない。
B. 手続きし^てからでない^と、図書館の本
は借りられない。

5.11 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยหรือวลีกริยา
ที่วางเรียงได้ (並列できる助詞・動詞句)

ในประเภทนี้ อนุประโยครองโดยปกติจะมีมากกว่า
1 ประโยค มีปรากฏทั้งสิ้น 8 ส่วนวนในการสำรวจ โดย
สามารถแยกเป็นกรณีคำช่วยได้แก่ 「たり」「やら」「だ
の」 และกรณีวลีกริยาอาจเป็นรูปปิดประโยคเช่น 「につ
け」「にしろ」「にせよ」「といろか」 หรือรูปพ่วง
คำช่วยสันธาน เช่น 「にしても」

ตารางที่ 13 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยหรือวลีกริยาที่วางเรียงได้

วิเศษณานุกรม (ปย. A)	คำช่วย/วลีกริยา	วิเศษณานุกรม (ปย. B)	คำช่วย/วลีกริยา	อนุประโยคหลัก (ปย. C)
N5	N4	N3	N2	
たり	—	—	やら、だの、というか、 につけ、にしろ、 にせよ、にしても	

ในระดับ N5 จะเรียนเพียงรูปたりเท่านั้น โดยถือว่า 「する」 ใน 「～たり～たりする」 คืออนุประโยคหลัก ส่วนหน่วยเชื่อมในระดับ N2 มี 7 ส่วนวน ทุกส่วนวนสามารถละเหลืออนุประโยครองส่วนเดียวได้ใช้ในการยกตัวอย่าง ดังตัวอย่าง (41) (42) ในกรณีคำช่วยนั้น จะมีกฎเกณฑ์ต่างกันไป กรณี 「やら」、「につけ」 ใช้ร่วมกับภาคแสดงได้โดยตรง ส่วน 「たり」 ต้องผันรูป และสามารถใช้ร่วมกับคำนาม คำคุณศัพท์ได้ ส่วนกรณีวลีกริยาจะเป็นประเภทที่ 6 คือวลีกริยาต่อจากนามานุกรม ประโยค จึงสามารถใช้ร่วมกับประโยคทุกแบบ

(40) 夏休みは旅行したたり (テニスをしたたり) していました。

(41) 写真を見るにつけ、(歌を聞くにつけ)

国を思い出す。

(42) この季節は、目がかゆいやら、鼻水が出るやら、大変です。

กรณีคำช่วยสันธาน 「し」 เนื่องจากสามารถเกิดเดี่ยว และเกิดคู่กับคำช่วยสันธานอื่น เช่น 「～し～から、～」 ในที่นี้จึงขอจัดไว้อยู่ในประเภทที่ 1

5.12 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำปัจจัย (接尾辞)

การเชื่อมอนุประโยคด้วยคำปัจจัยเท่าที่พบจะเปลี่ยนกริยาให้กลายเป็นนาม ในการสำรวจครั้งนี้พบเพียง 1 ส่วนวน คือ 「次第」 ในระดับ N2 โดยกริยาที่อยู่ข้างหน้าจะต้องถอด 「ます」 ออก อนุประโยคทั้งหมดจึงมีลักษณะโครงสร้างเหมือนคำกริยาวิเศษณ์³

ตารางที่ 14 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำปัจจัย

คุณานุกรม (ปย. A)	คำปัจจัย	อนุประโยคหลัก (ปย. B)	
N5	N4	N3	N2
—	—	—	次第

³ ลักษณะการใช้ 「次第」 คล้าย 「つづ」 ที่ต้องแปลงคำกริยาเป็น 連用形 ก่อน หากแต่ในไวยากรณ์ญี่ปุ่นระบุชัดเจนว่า 「つづ」 เป็นคำช่วยสันธาน ส่วน 「次第」 เป็นคำนาม

(43) 日程が決まり**次第**、ご連絡いたします。

(44) 花火大会は**天気次第**で中止になる場合もあります。

จากตัวอย่าง (43) ต้องถือว่า「結果が決まり**次第**」เป็นวิเศษณานุประโยค แต่ในตัวอย่าง (44) สามารถถือว่า「**天気次第**で」เป็นวลีกริยาวิเศษณ์ โดย**次第**เป็นคำปัจจัยที่ไม่ใช่หน่วยเชื่อมอนุประโยค จึงไม่ถือว่า「**天気**」ในตัวอย่าง (44) เป็นอนุประโยค

6. แนวทางการอธิบายโครงสร้างประโยคพหุความ

จากการศึกษารูปประโยคที่ทำให้เกิดประโยคพหุความในฐานหน่วยเชื่อมอนุประโยค จะสามารถแยกประเด็นกลุ่มโครงสร้างได้ดังนี้

1.กลุ่มหน่วยเชื่อมที่เป็นคำนาม 形式名詞 (ประเภทที่ 2) จำนวน 37 สำนวน (26.24%) ถือเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดซึ่งมักจะเริ่มต้นเรียน「時」「前」「後」ซึ่งสร้างวิเศษณานุประโยคบอกเวลา ดังนั้นเมื่อไปถึงคำในกลุ่มความหมายอื่นในระดับ N3-N2 เช่น「**まま**」「**通り**」ควรสอนลักษณะ**形式名詞** เพื่อให้ผู้เรียนนำวิธีการเชื่อมกับคำนามทั่วไปมาใช้เมื่อต้องการเชื่อมอนุประโยครองกับคำนาม**形式名詞** ทำให้สามารถสร้างประโยคได้ถูกต้อง เช่น**私が子供 (の／である) 時、**「**メッセージの通り、**」

2.กลุ่มหน่วยเชื่อมที่เป็นวลีกริยาเชื่อมคำนาม (ประเภทที่ 4) จำนวน 32 สำนวน (22.69%) ถือเป็นกลุ่มใหญ่รองลงมาซึ่งจะปรากฏในระดับN3-N2 มักเป็นรูปประโยคที่มีคำช่วยสันธานพื้นฐานประกอบทำให้สามารถพิจารณาว่าเป็นวิเศษณานุประโยคได้ง่าย อย่างไรก็ตามในกลุ่มสำนวนที่ใช้บ่อยบางตัวอาจถือว่าเป็นคำช่วยประสมไปแล้ว ทำให้ไม่ถือเป็นอนุประโยครองอีกต่อไป ทำให้ประโยคทั้งประโยคอาจพิจารณาเป็นประโยคความเดียวเกี่ยวกับเรื่องนี้ นักภาษาเองก็ยังไม่ตรงกัน อาจพิจารณาการใช้อักษรคันจิเขียนส่วนที่เป็นคำกริยาดั้งเดิมประกอบ เพราะหากเป็นคำทางไวยากรณ์(คำช่วยประสม) ก็จะไม่นิยมเขียนคันจิ เช่น「**によって**」「**によれば**」「

において」 ส่วน「**に對して**」「**に關して**」อาจพิจารณาเป็นภาคแสดงของอนุประโยค

3.กลุ่มหน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วย ได้แก่คำช่วยสันธาน (ประเภทที่ 1) คำช่วยเน้นความ (ประเภทที่ 3) คำช่วยเน้นความที่ปรากฏร่วมกับวลีกริยา (ประเภทที่ 5) ได้แก่「**だけあって**」「**のみならず**」และคำช่วยที่สามารถวางเรียงได้ (ประเภทที่ 11) ได้แก่「**たり**」「**やら**」「**だの**」รวมจำนวน 32 สำนวน (22.69%) มีวิธีเชื่อมอนุประโยครองต่างกัน โดยเฉพาะคำช่วยเน้นความนั้นมีลักษณะคล้ายคำนาม ควรอธิบายให้เห็นความแตกต่างของคำช่วยเน้นความกับคำนาม เช่น เมื่ออนุประโยครองจบด้วยคำนาม กรณีสื่อเชื่อมจะไม่ใช่ส่วนเชื่อมใด ในขณะที่กรณี**形式名詞**จะเชื่อมด้วย「**の**」เช่น「**スタバのスコーンが病気ほど食べたい**」「**病気の間、誰にでも会いたくない**」และกรณีที่อนุประโยครองจบด้วยคำคุณศัพท์**な**โดยปกติจะใช้ลักษณะเหมือนคำนาม เช่น「**きれいなほど**」「**きれいなだけ**」อย่างไรก็ตาม ในการใช้งานปัจจุบันมีพบทั้งการใช้「**きれいな**」และ「**きれいな**」ในการใช้สำนวน「**だけあって**」「**だけでなく**」「**のみならず**」ซึ่งอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงทางภาษา

4.กลุ่มหน่วยเชื่อมที่เป็นวลีกริยาที่เชื่อมกับนามานุประโยค (ประเภทที่ 5) จำนวน 18 สำนวน และวลีกริยาอีก 5 ตัวที่สามารถวางเรียงได้ (ประเภทที่ 11) รวมทั้งสิ้น 23 สำนวน (16.31%) เมื่อพิจารณาหน่วยเชื่อมเป็นคำทางไวยากรณ์ นามานุประโยคที่อยู่ข้างหน้าจะเปลี่ยนเป็นวิเศษณานุประโยคแทน ในกลุ่มนี้ จะไม่มีปัญหาในกรณีใช้คำช่วย「**と**」ที่ผู้เรียนคุ้นเคยการสร้างนามานุประโยคด้วยสำนวน「**と**言う」「**と**思う」อยู่แล้ว จึงต้องอธิบายกรณีใช้「**に**」โดยอาจเริ่มต้นจากรูปประโยค「**に**は**ま**」ที่ใช้เชื่อมนามานุประโยคก่อน แล้วจึงโยงไปยังสำนวน เช่น「**こ**つけて」「**こ**つれて」「**に**しても」 ส่วนกรณีใช้「**だけ**」「**のみ**」นั้นให้อ้างอิงแนวทางอธิบายในข้อ 3

5.กลุ่มหน่วยเชื่อมที่มีการย่อ ได้แก่ประเภทที่ 7, 8, 9, 10 รวม 15 สำนวน (10.64%) ควรอธิบายโดยการสืบ

รูปเพื่อให้เห็นรอยต่อจุดเชื่อมที่ถูกลบไปที่น่าจะเป็นภาคแสดงของอนุประโยครองและคำช่วยสันธาน

สำหรับประเภทที่ 4, 12 ที่เหลือรวม 4 ส่วนวน (2.84%) นั้นสามารถจดจำเพิ่มเติมเป็นส่วนวนๆ ไป ไม่จำเป็นต้องจัดความรู้เกี่ยวกับเรื่องชนิดของคำเท่ากับ

แนวทางที่กล่าวมา

สำหรับลำดับแนวทางการอธิบายเพิ่มเติมเมื่อพิจารณากับลำดับสำนวนไวยากรณ์ในระดับ N5-N2 แล้วจะได้ลำดับการอธิบายดังแผนภาพที่ 1

	1接続助詞	2形式名詞	3取立助詞	4	5	6	7	8	9	10	11	12接尾辞	
N2	てこそ ながらも	つつ からこそ	上すえ ものなら	あげく あげく	だけに ばかりに	て以来 とともに	を込めて からいうと	といったら につれて	はまだしも はもとより	をもとに どころか	てからで を中心に	につけ ないと	次第 にせよ
N3	ずに	代わり うち ついでに	わりせい 通りくせ	ほどだけ くらい	てはじめて に比べて	によれば としたり	というより はもろろん	ばかりか					
N4	しながら ば	のでのに なら	まま ため間	ように	まで								
N5	から て	けれど が	時 後										

แผนภาพที่ 1 ลำดับการอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างประโยคพหุความ

จะเห็นได้ว่าตามลำดับการปรากฏหน่วยเชื่อมอนุประโยคที่นอกเหนือจากคำช่วยสันธาน ควรอธิบายเกี่ยวกับคำนาม 形式名詞 เป็นอันดับแรก โดยอธิบายให้ชัดเจนว่าในภาษาญี่ปุ่นมีหน่วยเชื่อมประโยคที่เป็นคำประเภทอื่น และให้เข้าใจชนิดของคำเหล่านั้น เช่น เมื่อรู้ว่าหน่วยเชื่อมใดเป็นคำนาม ก็จะเข้าใจว่าเมื่อเชื่อมกับคำนามที่เป็นภาคแสดงของอนุประโยคจะต้องมี「の」เพิ่ม เป็นต้น ตามด้วยเรื่องคำช่วยเน้นความจากการใช้ まで, ほど, だけ และตามด้วยการอธิบายเกี่ยวกับวลีกริยาที่อาจพิจารณาเป็นคำช่วยประสมหลังจากนั้นคือเรื่องการใช้ と, により, だけ ที่ใช้กับนามานุประโยค และอธิบายเรื่องสำนวนไวยากรณ์ที่มีการย่อรูป

7. สรุป

จากการศึกษาโครงสร้างสำนวนไวยากรณ์ที่ใช้ในการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N5-N2 ที่สร้างประโยคพหุความ 141 ส่วนวน เมื่อพิจารณาในฐานะหน่วยเชื่อมอนุประโยคพบว่า มีรูปแบบทั้งสิ้น 12 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดคือ หน่วยเชื่อมอนุ

ประโยคที่เป็นคำนาม 形式名詞 ที่จะเรียนรู้หลังการใช้หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันธานปกติ รองลงมาคือหน่วยเชื่อมที่มีวลีกริยาอยู่แล้ว และหน่วยเชื่อมคำช่วยสันธานตามลำดับ เมื่อจัดกลุ่มแล้วพบว่า มีจุดที่อาจเป็นปัญหา 5 จุดหลักที่ควรอธิบายเพิ่มเติมเมื่อต้องการเรียนรู้สำนวนเหล่านี้ โดยเรียงลำดับตามลำดับการเรียนรู้สำนวนประเภทนั้น คือ

1. การใช้คำนาม 形式名詞 ในฐานะหน่วยเชื่อม การผันรูปภาคแสดงของอนุประโยคองให้เหมาะกับตำแหน่งหน้าคำนาม
2. การใช้คำช่วยเน้นความในฐานะหน่วยเชื่อม การผันรูปภาคแสดงของอนุประโยคองให้เหมาะกับคำช่วยเน้นความซึ่งมีลักษณะคล้ายกับคำนาม มากกว่าคำช่วยสันธาน
3. การใช้สำนวนที่มีวลีกริยาอยู่ ที่อาจปะปนกับคำช่วยประสม ทำให้ในบางครั้งอาจถูกตัดสินเป็นเพียงวลีขยายความ ไม่ใช่อนุประโยคอง
4. การใช้สำนวนที่มีวลีกริยาที่ใช้ร่วมกับนามานุประโยคเช่นเดียวกับ「と 思う」 ซึ่งนอกเหนือจากการใช้

คำช่วย 「と」 แล้ว นามานุประโยคยังอาจเกิดขึ้นกับ 「に」 และคำช่วยเน้นความ

5. สำนวนไวยากรณ์บางรูปเป็นรูปที่ย่อ ทำให้ไม่เห็นภาคแสดงของอนุประโยคจริง จึงควรใช้วิธีคืนรูปที่มีภาคแสดงอธิบายเพิ่มเติม

เมื่อทำได้ดังนี้ ผู้เรียนจะสามารถผันรูปอนุประโยค ร้องให้เหมาะกับหน่วยเชื่อมในการสร้างประโยคพหุ ความแบบขยายด้วยวิเศษยานุประโยคได้ และเข้าใจจุดตัดของอนุประโยคซึ่งอาจช่วยให้การเรียง ความหมายในการแปลต่างๆ ดียิ่งขึ้น

เนื่องด้วยขอบเขตงานวิจัยนี้ยังไม่ครอบคลุม สำนวนไวยากรณ์ระดับ N1 และสำนวนบางสำนวนที่ 北條 (1989) และ前田 (2009) ระบุ ผู้วิจัยจึงจะขยาย

ผลศึกษาโครงสร้างหน่วยเชื่อมอนุประโยคเพิ่มเติมต่อไป นอกจากนี้ จากการศึกษาเกณฑ์ความเป็นเอกเทศของ อนุประโยคจริงของ 楠 (1974) ยังมีประเด็นที่น่าสนใจว่าหน่วยเชื่อมอนุประโยคอื่นๆ ที่ไม่ใช่คำช่วยสันธาน มีระดับความเป็นเอกเทศแบบ A, B, C หรือ D ซึ่งโดยภาพรวมจะเห็นว่าสำนวนไวยากรณ์ส่วนใหญ่จะสร้างอยู่ในระดับ A หรือ B ยกเว้นสำนวนเชื่อมนามานุประโยค เช่น 「といふと」 ถือเป็นแบบ D (庵2012, น.204) การแบ่งศึกษาโดยแบ่งตามเกณฑ์นี้อาจเป็นประโยชน์ในการสร้างความตระหนักการพิจารณาอนุประโยคจริงที่สร้างว่า ต้องเป็นประธานคนเดียวกับอนุประโยคหลักหรือไม่ สามารถใส่หน่วยทางไวยากรณ์อะไรได้บ้าง เช่น กาล การณ์ลักษณะ ผู้วิจัยจะขอนำไปศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- อัษฎายุทธ ชูศรี. (2021). *แปดประเด็นภาษาศาสตร์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น*. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- 庵功雄 (2012). 『新しい日本語学入門 第2版』 スリーエーネットワーク.
- 北條淳子 (1989). 「1 複文文型」 国立国語研究所 『日本語教育指導参考書15 談話の研究と教育II』 大蔵省印刷局.
- 前田直子 (2009). 『日本語の複文—条件文と原因・理由文の記述的研究』 くろしお出版.
- 前田直子・大島資生 (2014). 「連用修飾節・連体修飾節構造に関する研究の動向と課題」 益岡隆志 他編 『日本語複文構文の研究』 ひつじ書房.
- 益岡隆志 (1997). 『新日本語文法選書2 複文』 くろしお出版.
- 益岡隆志・田窪行則 (1992). 『基礎日本語文法—改訂版—』 くろしお出版.
- 南不二男 (1974). 『現代日本語の構造』 大修館書店.
- 村木新次郎 (2007). 「日本語の節の類型」 『同志社女子大学学術研究年報』 58, 9-17.

หน่วยงานผู้แต่ง: สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นและหน่วยวิจัยภาษาศาสตร์ประยุกต์เพื่อการเรียนการสอนภาษา
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Affiliation: Japanese Section and The Applied Linguistics for Language Education Research Unit,
Faculty of Arts, Chulalongkorn University*

Corresponding email: Asadayuth.C@chula.ac.th

Received: 2021/11/04

Revised: 2021/11/29

Accepted: 2021/12/01